

Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2015/2016

Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2015/2016

Länsstyrelsen
Gävleborg

Författare: Hans Nordin, Sara Sundin, Sofia Ageheim **Kartor:** Göran Vesslén
Omslagsbilder: Länsstyrelsen och Kungsörnsgruppen Gävleborg

Innehåll

Sammanfattning.....	6
Inledning.....	7
Bakgrund	7
Organisation och ansvarsfördelning.....	7
Inventeringsmetodik	8
Dokumentation	10
Uppskattning av antalet individer	10
Inventeringsförhållanden vintern 2015/2016.....	10
Resultat från lodjursinventeringen	11
Känd dödlighet 2015	11
Lodjursstammens utveckling.....	11
Resultat från varginventeringen.....	12
Revir med föryngringar	12
Revirmarkerande par.....	13
Övriga stationära vargar	14
Övrig vargförekomst.....	14
Känd dödlighet 2015	15
Vargstammens utveckling	15
Resultat från kungsörnsinventeringen	16
Revir och lyckade häckningar	16
Känd dödlighet 2015	16
Kungsörnspopulationens utveckling	16
Bedömning av björnpopulationen	16
Uppskattning av antal björnar.....	16
Känd dödlighet 2015	16
Björnstammens utveckling.....	17
Bedömning av järvpopulationen	17
Dokumenterade observationer	17
Känd dödlighet 2015	17
Järvstammens utveckling	17
Bilaga: Ordlista	19

Sammanfattning

Länsstyrelsen ansvarar för att årliga rovdjursinventeringar genomförs i Gävleborgs län. Syftet är att övervaka rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och hur stammarna utvecklas över tiden.

I den här rapporten redovisas resultaten från inventeringar av lodjur, varg och kungsörn, samt länsstyrelsens bedömning av förekomsten av björn och järv i Gävleborg inventerings säsongen 2015/2016.

Vid lodjursinventeringen 2015/2016 kvalitetssäkrades 19,5 länsegna familjegrupper, det vill säga honor som fött ungar 2015. Fem av familjegrupperna delades med angränsande län. Lodjursstammen som berör Gävleborg kan därmed uppskattas till cirka 110 individer vintern 2015/2016.

Gävleborg berördes av 14 vargrevir vintern 2015/2016. 11 av reviren bestod av familjegrupper eller revirmarkerande par: Prästskogen, Kukumäki, Sjösveden, Lingbo, Åmot/Ockelbo, Björnås, Blyberget, Hålnan, Lortglo, Krokvattnet och Glamsen. I åtta av reviren bekräftades att föryngring skett våren 2015. Sju av reviren delades med andra län. Utöver dessa elva revir har tre ensamma stationära vargar spårats. Dessa är inte DNA-profilerade men kvalitetsäkrade som stationära vargar enligt inventeringsföreskrifterna.

Vid inventeringen av kungsörn i Gävleborg 2015 konstaterades totalt 23 intakta revir med 14 häckande par, varav 8 hade lyckade häckningar. Storleken på länets fasta kungsörns population 2015 uppskattas till drygt 50 individer.

Ingen inventering av björn har genomförts denna säsong. Länsstyrelsen bedömer att björnstammens storlek i länet minskat något sedan den senaste inventeringen som genomfördes 2012. Björnstammen uppskattades då till cirka 380 individer i Gävleborgs län.

Järvinventeringen blev bristfällig vintern 2015/2016. Huvudsyftet med inventeringen är att fastställa antalet föryngringar som skett inom länet. Järvarna föder sina ungar i februari och honan lämnar sin lya efter någon vecka med ungarna. Snön försvann redan i början på mars och förutsättningarna att spåra en hona tillbaka till lyan försvann med snön. Länsstyrelsen bedömer att det sker mellan 4-8 föryngringar inom Gävleborgs län. Spår av järv blir allt vanligare söderut i länet. Länets järvpopulation är som tätast i de norra och nordvästra delarna.

Inventeringarna av lo, järv och varg utfördes av länsstyrelsens personal, medan kungsörn inventerades av Kungsörnsgruppen Gävleborg på uppdrag av länsstyrelsen. Allmänhetens rapportering av rovdjursobservationer har varit till stor hjälp i arbetet med att göra så bra inventeringar som möjligt utifrån de resurser som finns.

Rapportering av rovdjursobservationer görs till skandobs.se eller till mobilapplikationen Skandobs touch, som är gratis att ladda ner.

Inledning

Länsstyrelsen genomför årligen rovdjursinventeringar i Gävleborgs län. Syftet är att övervaka rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och utveckling över tiden. Kunskapen om rovdjursstammarna utgör ett viktigt underlag i arbetet med att genomföra rovdjurspolitiken och förvalta rovdjuren utifrån uppsatta nationella och regionala mål. Resultaten utgör även underlag till internationell rapportering, exempelvis till EU-kommissionen. För länsstyrelsen används inventeringsresultaten bland annat som underlag vid beslut om licens- och skydds jakt på rovdjur, fördelning av bidrag till rovdjursavvisande stängsel, bedömning av effekter av skadeförebyggande åtgärder och som källa för information till alla i samhället som är intresserade av stora rovdjur. Kunskap om rovdjursstammarnas utveckling är också av betydelse vid förvaltningen av älg och andra viltarter i länet. I samband med inventeringsarbetet bedrivs också tillsyn med syfte att förebygga faunakriminalitet.

Rapporten inleds med en bakgrund om hur rovdjursinventeringarna organiseras och genomförs. Därefter presenteras resultaten från länsstyrelsens inventeringar av lodjur, järv och varg, resultat från Kungsörnsgruppens inventering av kungsörn samt länsstyrelsens bedömning av björnförekomsten i länet.

Som bilaga finns en ordlista med vanliga inventeringstermer.

Bakgrund

Organisation och ansvarsfördelning

Länsstyrelserna i Sverige har ansvar för inventering av stora rovdjur inom respektive län. För varg, järv, lo och kungsörn ska länsstyrelsen varje år undersöka antalet föryngringar i länet. För björn ska Naturvårdsverket ansvara för att en beståndsuppskattning görs minst var femte år. Detta enligt förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Inventeringsarbetet regleras dels av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn, dels av instruktioner och faktablad inom Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige. Ett centralt mål är att inventeringsresultaten ska vara direkt jämförbara mellan år och mellan län.

Länsstyrelsens inventeringsarbete omfattar ansvar för planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering samt registrering av resultaten i den svensk-norska databasen Rovbase, som tillhandahålls av Naturvårdsverket och norska Miljødirektoratet.

Lodjurs-, varg-, och järvinventeringarna 2015/2016 genomfördes av länsstyrelsens fältpersonal. Allmänheten spelade en viktig roll i inventeringsarbetet genom att bidra med rapporter om spår-, syn- och hörobservationer till länsstyrelsen. Rapporteringen är betydande för länsstyrelsens arbete med att göra så bra inventeringar som möjligt utifrån befintliga resurser. Länsstyrelsens fältpersonal läser alla observationer som rapporteras in till skandobs.se och kvalitetssäkrar ett urval av dessa i fält.

Kungsörnsinventeringen genomfördes av Kungsörnsgruppen, som har bildats av Gävleborgs läns ornitologiska förening (GLOF) i samråd med länsstyrelsen. Kungsörnsgruppens huvudsakliga syfte är att samordna kungsörnsinventering och rapportering, samt att utföra kvalitetssäkring av häckning och föryngring. Resultaten rapporteras till länsstyrelsen och Viltskadecenter.

Björnsjällningsinventeringen 2012 genomfördes av länsstyrelsen i samarbete med Jägareförbundet. DNA-analyserna utfördes av det norska forskningsinstitutet Bioforsk. Skandinaviska björnprojektet ansvarade för utvärdering och sammanställning av resultatet.

DNA-analys på varg, vanligtvis av spillning, urin och löpblod, utförs av Grimsö forskningsstation vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Märkning av vargar med GPS-halsband utförs vanligtvis av Naturvårdsverket eller Skandinaviska vargprojektet (Skandulv).

Information om döda rovdjur utgör ett komplement till inventeringsresultaten. För undersökning av döda rovdjur ansvarar Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Naturhistoriska Riksmuseet.

Viltskadecenter, SLU, har ansvaret för nationell kvalitetssäkring, utvärdering och sammanställning av länsstyrelsernas rovdjursinventeringar. Årliga nationella sammanställningar finns att beställa från Viltskadecenter eller laddas ner från deras hemsida.

Inventeringsmetodik

Här beskrivs kortfattat hur rovdjursinventeringarna går till. Mer utförlig information finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn, samt i instruktioner och faktablad inom Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige. Dokumenten finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Inventering av lodjur och varg

Lodjur och varg inventeras främst genom spårning på snö. I första hand prioriteras marker där det finns kända vargrevir sedan tidigare, samt områden där länsstyrelsen har fått allmänhetens rapporter eller andra indikationer på förekomst av varg och/eller lodjur.

Andra förekommande, men mindre vanliga, inventeringsmetoder i Gävleborg är snoking och områdesinventeringar. Vid båda metoderna söker länsstyrelsens fältpersonal efter spår eller spårtecken i terrängen. Vid snoking sker sökandet aktivt i kända områden, delvis utifrån allmänhetens inrapportering av observationer och i enlighet med rekommendationer för täckningsgrad i inventeringen. Vid områdesinventeringar genomförs ett mer samordnat sökande över större områden. Inventeringslinjer över ett helt inventeringsområde avspåras vid ett givet tillfälle på nysnö under en och samma dag. Vid rullande områdesinventering söks spårlopor av djur inom ett större område genom att arbetsinsatsen flyttas över området i en riktning under en tidsperiod av ett antal dagar. Den stora skillnaden mellan områdesinventering och snoking är att områdesinventeringen ger en ögonblicksbild över förekomsten av familjegrupper och deras geografiska fördelning under ett par dagar, medan snoking ger förekomst och geografisk fördelning över en längre tid.

Utifrån spår, spillning, urinmarkeringar och andra spårtecken, liksom syn- och hörobservationer, bedömer länsstyrelsens fältpersonal vilken art som har lämnat spår, om det är vuxna individer och/eller ungar, samt om möjligt också antalet djur och vilket kön djuret/djuren har.

Rovdjursförekomst kan också dokumenteras med hjälp av övervakningskameror och genom DNA-analyser av spillning, urin och löpblod. I Kukumäki-reviret kompletteras inventeringen med information från GPS-halsband som vargarna försetts med av Skandinaviska vargprojektet (Skandulv). I mars månad fanns ingen fungerande sändare i reviret. Vargprojektet planerar inte att märka om vargarna då denna predationsstudie är klar.

Det händer att allmänheten observerar ett visst antal vargar i ett revir och att länsstyrelsen sedan inte lyckas kvalitetssäkra spår från samtliga individer. Det beror vanligtvis på att ungvargar vandrat ut från sitt födelserevir eller att flocken har delat upp sig i nya grupperingar.

Målsättning för lodjursinventeringen 2015/2016 var att fastställa hur många familjegrupper som fanns i länet våren 2015. Inventeringssäsongen för familjegrupper av lodjur sträcker sig från första spårsnön till sista februari. Information om föryngringar kan dock samlas under hela reproduktionscykeln, som sträcker sig mellan 1 oktober och 31 mars.

Målsättning för varginventeringen 2015/2016 var att fastställa:

- antalet revir, det vill säga familjegrupper, revirmarkerande par och ensamma stationära vargar (om möjligt också antalet individer i familjegruppen)
- hur många revir som haft föryngringar våren 2015.
- antal revirmarkerande par
- övriga stationära individer

Huvudsaklig inventeringsperiod för stationär förekomst av varg är första oktober till sista mars, men vanligtvis genomförs inventeringar så länge det finns spårnö.

Inventering av björn

Eftersom björnar sover på vintern kan de inte inventeras genom spårning på snö. I stället används spillningsinventering. Spillning samlas in och skickas för DNA-analys, som visar hur många björnindivider spillningen kommer från. Utifrån resultatet gör forskare i Skandinaviska björnprojektet en uppskattning av det totala antalet individer. Senast en spillningsinventering utfördes i länet var 2012. En ny spillningsinventering planeras till 2017.

Inventering av järv

Tidigare har inventeringar inriktade på järv inte gjorts på flera år i länet. Däremot har järvspår dokumenterats kontinuerligt av länsstyrelsen under lodjurs- och varginventeringarna. Vintern 2015/2016 använde länsstyrelsen för andra gången övervakningskameror som hjälpmedel i järvinventeringen.

Länsstyrelsens naturbevakare har också samlat spillning från järvar. DNA-analys av spillningen kan sedan användas till att kartlägga olika individer och kan om något år förhoppningsvis också bidra till en uppskattning av populationen.

Information från länsstyrelsens inventering används också av Svenska järvprojektet som forskar på järv i skogslandet. Syftet med forskningsprojektet är att öka kunskapen om järvens ekologi och utveckla inventeringsmetoder till nytta för förvaltningen. Detta görs genom att forskningen testar inventeringsmetoder och studerar utbredning och habitatval, demografi, födoval och interaktioner med andra arter.

Inventering av kungsörn

Kungsörnsstammens storlek beräknas genom att Kungsörnsgruppen besöker kända boplatser under häckningstiden. Nya revir och boplatser upptäcks genom observation av örnarnas beteende under vårvinterns spelflyktsperiod samt senare under vår och sommar då aktuella berg letas igenom. Riktade fältinsatser för att fastställa antal häckande par görs under perioden 1 juni– 15 september.

Dokumentation

Data över kvalitetssäkrade observationer av lodjur, varg och järv sammanställs löpande av länsstyrelsens fältpersonal under inventeringsperioden och registreras i den nationella databasen Rovbase. Resultat från kungsörnsinventeringen rapporteras av Kungsörnsgruppen till länsstyrelsen och Viltskadecenter.

Uppskattning av antalet individer

Resultatet från inventeringarna kan användas för att uppskatta vinterpopulationernas storlek. Det totala antalet individer skattas genom att antalet bekräftade föryngringar/familjegrupper multipliceras med en omräkningsfaktor som är specifik för varje art och ibland skiljer sig mellan län. Naturvårdsverket rekommenderar för närvarande följande omräkningsfaktorer för Gävleborg:

björn: 10

järv: 6,5

lodjur: 5,5

varg: 10

Vinterpopulationen av kungsörn är svår att uppskatta eftersom ett okänt antal kungsörnar då passerar och besöker länet tillfälligt. En uppskattning av antalet fasta kungsörnar sommartid kan göras genom att antalet revir multipliceras med 2,2.

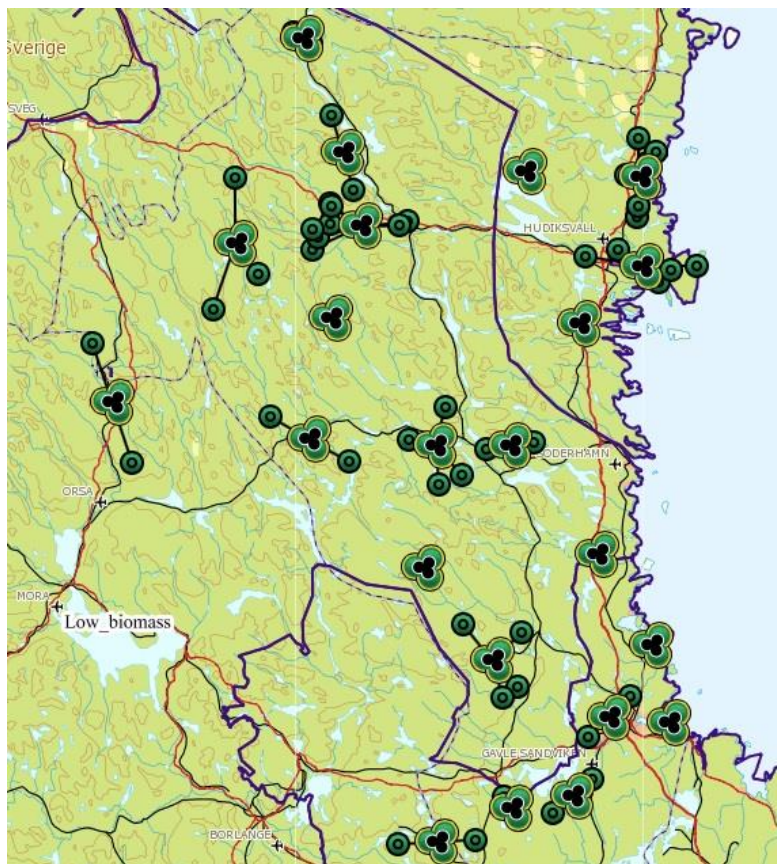
Inventeringsförhållanden vintern 2015/2016

Spårsäsongen blev relativt kort i Gävleborg på grund av dåliga snöförhållanden i inledningen av inventeringssäsongen samt i slutet av densamma. Länsstyrelsen bedömer ändå att inventeringen av stationära vargar och familjegrupper av lodjur kunde genomföras på ett effektivt sätt, mycket tack vare allmänhetens rapporter om rovdjursobservationer. I Gävleborg är allmänhetens medverkan av stor betydelse, inte minst under år som detta med en kort inventeringssäsong på grund av snöbrist.

Resultat från lodjursinventeringen

Familjegrunder

Totalt kvalitetssäkrades 19,5 familjegrunder i Gävleborgs län vintern 2015/2016. Fem av dessa delades med andra län. Antalet lodjur som länet berörs av kan därmed uppskattas till cirka 110 st.

Totalt kvalitetssäkrades 57 lofamiljer vintern 2015/2016 genom spårning. Dessa grupperades i enlighet med inventeringsföreskrifterna till 19,5 unika familjegrunder som berör Gävleborg.

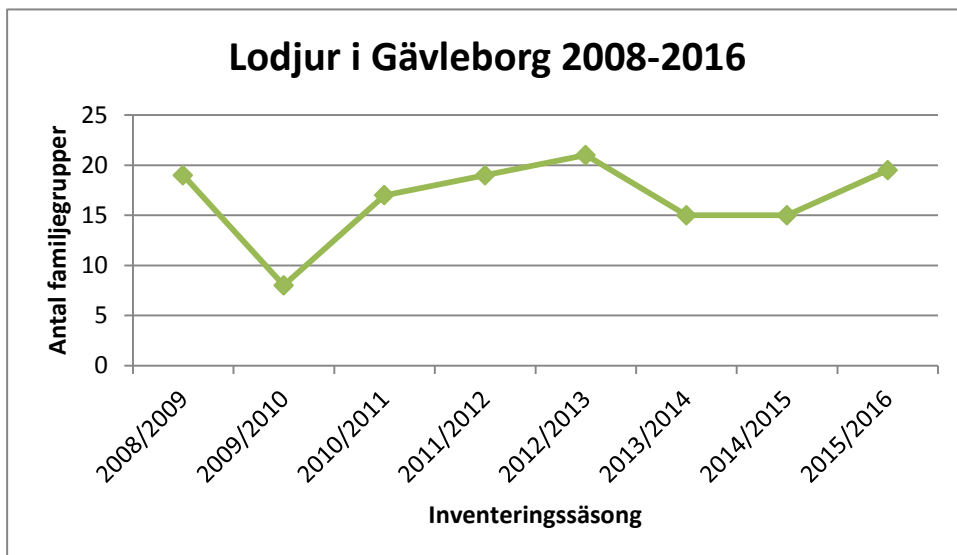
Känd dödlighet 2015

Ingen licensjakt på lodjur ägde rum år 2015. I tabellen nedan redovisas uppgifter från Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) om lodjur som påträffades döda av annan orsak i länet 2015.

Tidpunkt	Kommun	Kön	Dödsorsak
20150207	Hudiksvall	Hona (vuxen)	Trafikdödad - bil
20150313	Söderhamn	Hona (vuxen)	Sjukdom
20150315	Gävle	Okänt (vuxen)	Tågdödad
20150903	Hudiksvall	Hane (vuxen)	Sjukdom
20151220	Gävle	Hane (vuxen)	Trafikdödad - bil

Lodjursstammens utveckling

Diagrammet på nästa sida visar lodjursstammens utveckling i Gävleborg, baserat på resultaten från de senaste åtta inventeringssäsongerna.

Resultat från varginventeringen

Gävleborgs län berördes vintern 2015/2016 av 14 revir, varav 7 delades med andra län. Reviren var fördelade på 8 familjegrupper (Åmot /Ockelbo medräknat), 3 revirmarkerande par och 3 ensamma stationära vargar. Se karta på sidan 14.

Efter avräkning av revir som delas andra län blir slutresultatet att Gävleborg hade 5,8 länsegna revir med föryngringar och berördes av 7,3 revir bestående av familjegrupper eller revirmarkerande par.

Revir med föryngringar

Glamsen-reviret

Delas med Uppsala (0,5). Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Föräldraparet utgörs av en hane född i Lokareviret och en tik vars ursprung ännu inte har fastställts.

Björnås-reviret

Delas med Dalarna (0,5). Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Föräldraparet utgörs av en hane från Björnåsreviret och tiken (F1) från Prästskogenreviret.

Åmot/Ockelbo-reviret

Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Sju vargar, däribland föräldraparet, fälldes vid licensjakt i reviret vintern 2016. Föräldraparet utgjordes av en hane född i Slettåsreviret och en tik född i Korså-reviret. Efter jakten konstaterades genom dna att det fanns minst en varg kvar, född i reviret men med okänd ålder.

Lingbo-reviret

Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad. Föräldraparet

utgörs av en hane från Djurskogreviret och en tik från Sjösvedenreviret. Vargar i reviret konstaterades vara drabbade av rävskaft under vintern.

Blyberget-reviret

Inom Gävleborg (1,0). Ny familjegrupp spårad 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Föräldraparet utgörs av en hane född i Sjösvedenreviret och en tik född i Tandsjöreviret.

Kukumäki-reviret

Delas med Dalarna (0,5). Föryngringen konstaterad sommartid, men inte under inventeringssäsongen. Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Hannen härstammar från Tenskogsreviret och tiken från Tandsjöreviret. Synobs av skabb-angripen varg har gjorts i reviret.

Prästkogen-reviret

Delas med Jämtland och Västernorrland (0,3). Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Sedan i februari 2014 har tiken, som härstammar från Djurskog, gått tillsammans med den så kallade Galven-hannen. Galven-hannen är invandrad till Sverige från Finland-Ryssland. Han upptäcktes första gången i Norrbotten 2006. Två år senare fick han valpar i Galvenreviret i Hälsingland. Samma vår fick en annan invandrad hanvarg valpar i Kynna-reviret i Norge. Galven-hannen och Kynna-hannen ansågs vara genetiskt mycket viktiga för den skandinaviska vargstammen, som före 2008 haft sitt ursprung i endast tre vargar och som därför hade en dålig genetisk status. Sedan 2008 har inaveln bland Skandinaviens valpkullar minskat, främst beroende på att Galven- och Kynna-hanarna samt deras avkommor har förökats sig. Valparna kallas F1:or, vilket innebär att de är första generationens avkomma till en invandrad varg och anses därmed vara genetiskt viktiga.

Galven-hannen bedöms vara omkring elva år gammal och går tillsammans med sin fjärde tik i Gävleborg. Nuvarande tik härstammar från Djurskogsreviret.

Sjösveden-reviret

Inom Gävleborg (1,0). Familjegrupp spårad vintern 2015/2016. Föryngring konstaterad 2015. Föräldraparet härstammar från Korsåreviret.

Revirmarkerande par

Lortglo-reviret

Delas med Dalarna (0,5). Nytt vargpar spårat vintern 2015/2016. Vargparet består av en hane (F1) född i Prästkogen och en tik (F1) född i Kynna-reviret.

Hålnan-reviret

Delas med Dalarna (0,5). Nytt vargpar spårat vintern 2015/2016. Vargparet består av en hane född i Djurskogreviret och en tik född i Korsåreviret.

Krokvattnet-reviret

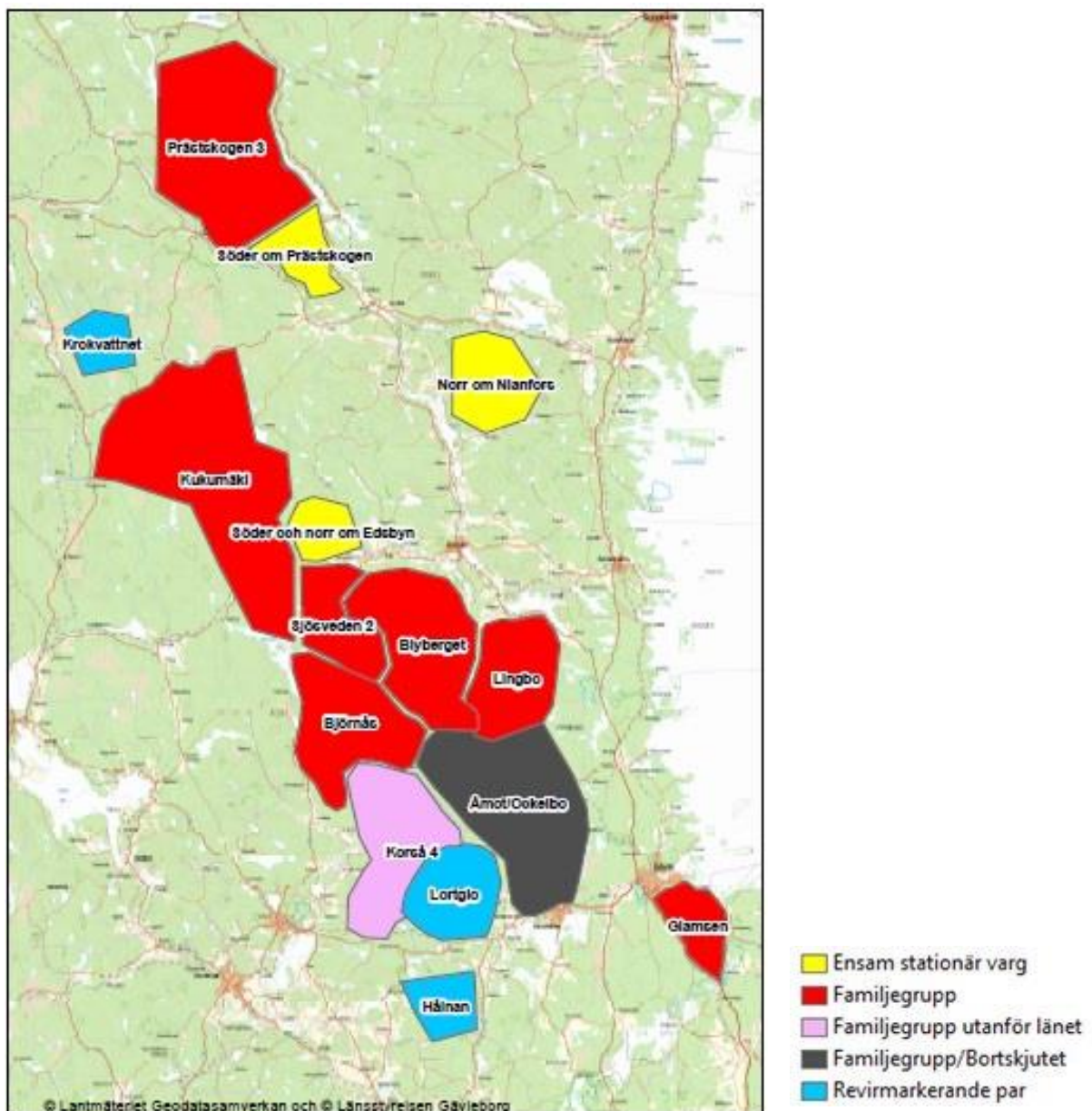
Delas med Jämtland (0,5). Nytt vargpar spårat vintern 2015/2016. Vargparet består av en hane född i Vimyrenreviret och en tik född i Draggenreviret.

Övriga stationära vargar

Gävleborgs län berördes av 3 ensamma stationära vargar under vintern 2015/2016.

Övrig vargförekomst

Det inträffar regelbundet att vargar vandrar genom länet och vissa stannar i ett område under en kortare period innan de vandrar vidare. Länsstyrelsen får kännedom om några av dem men sannolikt passerar många vargar länet utan att bli observerade. Länsstyrelsen bedömer att antalet vargar på vandring genom länet har ökat de senaste åren. Vargobservationer görs numera i hela Gävleborg.

Resultat från varginventeringen 2015/2016.

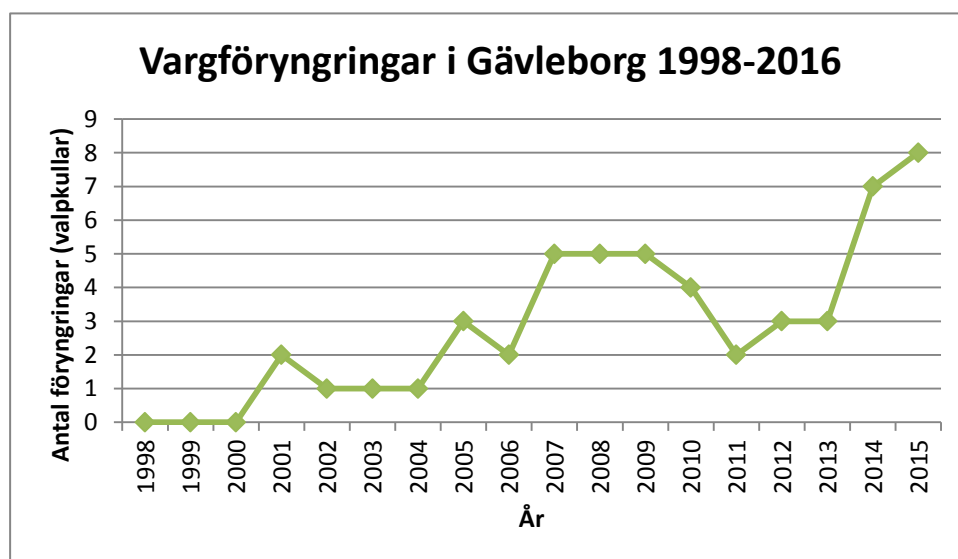
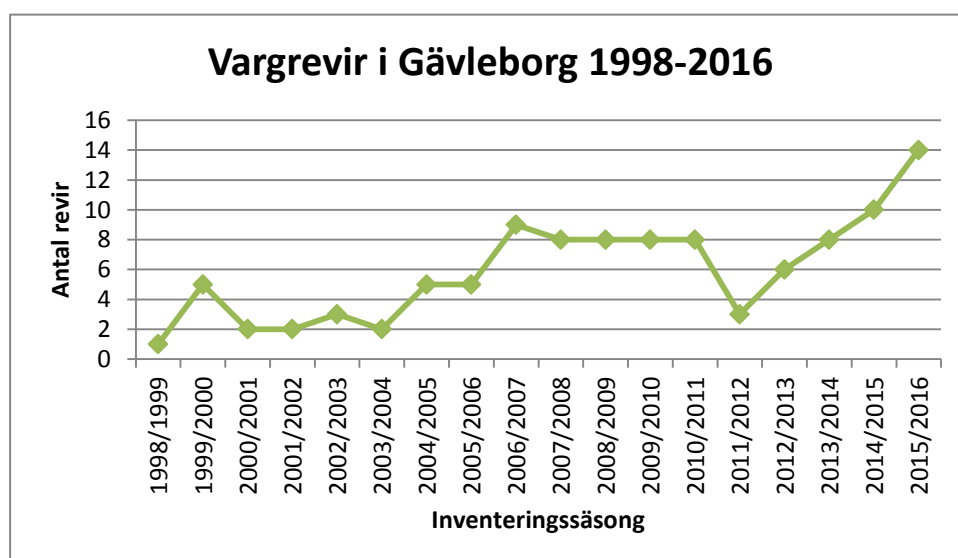
Känd dödlighet 2015

I tabellen nedan redovisas uppgifter från Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) om vargar som fälldes genom skyddsjakt eller avlivning eller påträffades döda av annan orsak i länet 2015/2016.

Tidpunkt	Kommun	Kön	Dödsorsak
2015-09-18	Ljusdal	Hona, vuxen	Skyddsjakt på enskilds initiativ
2015-09-27	Ljusdal	Hane, vuxen	Skyddsjakt på enskilds initiativ
2015-12-22	Hudiksvall	Hane, vuxen	Trafikdödad – bi

Vargstammens utveckling

Sedan föregående inventeringssäsong har revirmarkerande vargar som berör Gävleborgs län etablerat sig i reviren Blyberget, Hålnan, Lortglo och Krokvattnet. Diagrammen visar vargstammens utveckling i Gävleborg, baserat på inventeringsresultat de senaste säsongerna.

Resultat från kungsörnsinventeringen

Revir och lyckade häckningar

Länet hade 23 intakta revir år 2015 med 14 häckande par. Av dessa hade 8 par lyckade häckningar, varav en var en dubbelkull och således blev det nio ungar totalt. Samtliga ungar ringmärktes.

Storleken på länets fasta kungsörnspopulation 2015 uppskattas till drygt 50 individer.

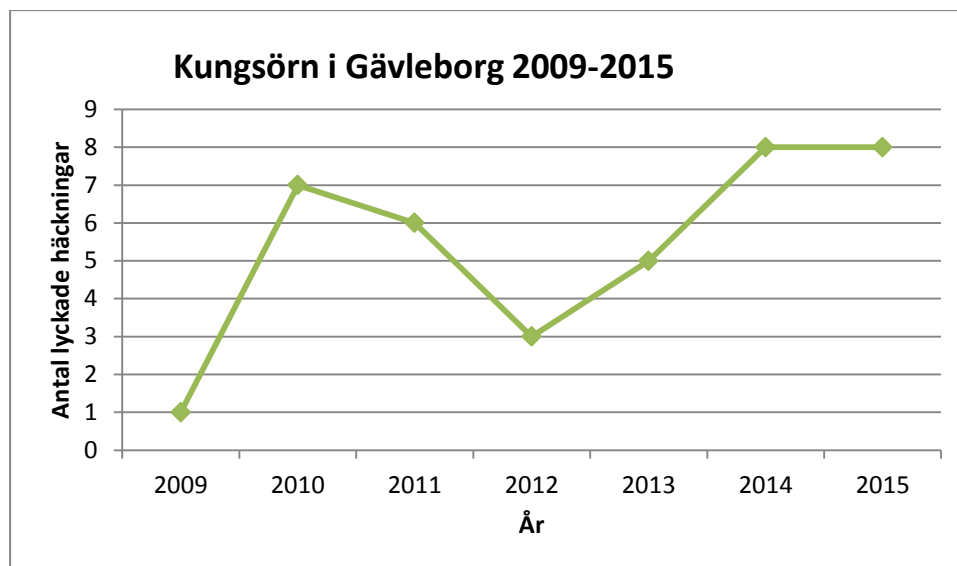
Känd dödlighet 2015

Inga döda kungsörnar har rapporterats.

Kungsörnspopulationens utveckling

Diagrammet visar kungsörnspopulationens utveckling i Gävleborg. Mer statistik finns på

Kungsörnsgruppens hemsida: <http://s-norell.se/k-orn/Resultat.htm>

Bedömning av björnpopulationen

Uppskattning av antal björnar

Ingen inventering av björn har genomförts denna säsong. Vid den senaste spillningsinventeringen, år 2012, uppskattades antalet björnar i Gävleborg till cirka 380. Antalet har därefter minskat något.

Inventeringen visade också att björnarna fanns i hela länet med kärnområden i Ljusdals, Ovanåkers, Bollnäs och Ockelbo kommuner. Stammen var glesare i kustkommunerna och i de södra länsdelarna.

Känd dödlighet 2015

37 björnar fälldes vid licensjakt i Gävleborg 2015. I tabellen på nästa sida redovisas uppgifter från Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) om övriga björnar som konstaterades döda under 2015.

Tidpunkt	Kommun	Kön	Dödsorsak
20150514	Ljusdal	Hane (vuxen)	Skjuten
20150514	Ljusdal	Hane (vuxen)	Skjuten
20150618	Bollnäs	Hane (unge)	Skjuten
20150618	Bollnäs	Hona (unge)	Skjuten
20150706	Ovanåker	Hona (vuxen)	Forskningsrelaterad
20150801	Gävle	Hona (vuxen)	Trafikdödad – bil
20150818	Ljusdal	Hona (vuxen)	Trafikdödad – bil
20151107	Ljusdal	Hona (vuxen)	Skjuten
20151121	Ljusdal	Hona (vuxen)	Skjuten
20151127	Ljusdal	Hona (vuxen)	Skjuten

Björnstammens utveckling

Björnstammen i Gävleborgs län har tidigare haft en stabil tillväxt. Resultat från björnobservationer åren 2009-2015 visar dock en svagt nedåtgående trend av antalet observerade björnar i länet. Den genomsnittliga minskningen under dessa år motsvarar cirka 3 procent per år, enligt Skandinaviska björnprojektet.

Länsstyrelsen planerar att utföra en spillningsinventering tillsammans med jägare och allmänhet år 2017.

Bedömning av järvpopulationen

Dokumenterade observationer

Under vintern 2015/2016 genomfördes för andra gången en järvinventering i länet med hjälp av fotostationer. De har genererat mängder av bilder och visar att järvarna finns framför allt i länets nordliga och nordvästra delar. Ingen järvföryngring säkerställdes i länet vintern 2015/2016.

Avsaknaden av snö från slutet av februari när järvhonor föder sina ungar bidrog till att järvinventeringen blev bristfällig. Ingen aktuell uppskattning finns av populationsstorlek i Gävleborgs län. Enstaka forskningsmärkta järvar rör sig inom länet.

Känd dödlighet 2015

Länsstyrelsen har inga uppgifter om järvar som påträffats döda i länet 2015.

Järvstammens utveckling

Avsaknad av dokumentation från tidigare år försvårar bedömningen av järvstammens utveckling i länet. Länsstyrelsen bedömer dock att järvstammen är som starkast i länets nordliga och nordvästliga

delar. Mycket tyder på att de förekommer på en allt större yta av länet, vilket indikerar att stammen ökar.

Järven har funnits i länet sedan 1990-talet, då järvförekomst dokumenterades i två områden i Gävleborgs och Västernorrlands skogsland. I och med den etableringen myntades begreppet skogsjärvar, enligt SLU:s rapport "Järv i skogslandet". Vintern 1999 registrerades den första järvföryngringen i norra Gävleborg. En årlig föryngring registrerades sedan åren 2000, 2002, 2006 samt 2015. År 2001-2005 studerades järvarna med hjälp av DNA-analyser från insamlad spillning. Under studieperioden identifierades totalt 17 olika individer i området. År 2005 identifierades 10 individer.

Bilaga: Ordlista

Dubbelkull: Kull med två kungsörnsungar.

F1:a: Första generationens avkomma till en invandrad varg.

F2:a: Avkomma till en F1:a och därmed andra generationens avkomma till en invandrad varg.

Familjegrupp: För lodjur och varg används familjegrupp synonymt med föryngring. För lodjur innebär familjegrupp en hona med unge/ungar. För varg utgörs en familjegrupp av minst tre vargar i sällskap, varav minst en revirmarkerar regelbundet.

Föryngring: Björn, varg, järv eller lodjur som har fött unge/ungar eller kungsörn som har lagt ägg i bo. För kungsörn används termen synonymt med häckning.

Grupperad: Flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring/familjegrupp eller annan rovdjursförekomst.

Hemområde: Ett område där ett djur eller en socialt sammanhållen grupp av djur rör sig och som de vanligtvis inte lämnar. Björnar och lodjur lever i hemområden.

Häckning: Fåglars reproduktionsperiod, från parningslek och parning till dess att ungarna kan lämna boet. För kungsörn används termen synonymt med föryngring.

Inventering: Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.

Inventeringsperiod: Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.

Kriterier: Kännetecken som används för att i fält fastställa rovdjursförekomst.

Kvalitetssäkring: Kontroll av observationer eller föryngringar. Kontrollen utförs av person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelsen.

Reproduktionscykel: En tolv månadersperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.

Revir: Ett område som ett eller flera djur försvarar mot andra djur. Kungsörn, järv och varg hävdar revir.

Revirmarkerande varg: Varg som hävdar revir.

Stationär varg: Varg som ingår i ett revir.

Länsstyrelsens rapporter 2016

- 2016:1 Insektsuppföljning efter stormen Dagmar - Flerårig studie av granbarkborre och rödlistade vedinsekter i fem naturreservat i Hälsingland
- 2016:2 Inventering av ängssvampar i Gävleborgs län 2015
- 2016:3 Kvicksilver i fisk i Gävleborgs län
- 2016:4 Uppföljning av Gävleborgs regionala ANDT strategi fram till 2015 - kunskapsunderlag till ny strategi 2016 – 2020
- 2016:5 Pilotkartering av påverkan på sötvattenstränder
- 2016:6 Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet
- 2016:7 Aktörsgemensam analys över flyktingsituationens påverkan i Gävleborgs län
- 2016:8 Analys av bostadsmarknaden i Gävleborg
- 2016:9 Mottagande och etablering av nyanlända 2015 - Regional sammanställning och reflektion av en enkätundersökning riktad till kommunerna
- 2016:10 Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2015/2016

Länsstyrelsen Gävleborg

Rapportnr: 2016:10

ISSN: 0284-5954

Länsstyrelsen
Gävleborg

Besöksadress: Borgmästarplan, 801 70 Gävle **Telefon:** 010-225 10 00

Webbadress: www.lansstyrelsen.se/gavleborg